

Već ovdje navedene rasprave, od kojih su neke čitave knjige, predstavljaju jedan ogroman naučni rad u koji je uloženo mnogo vremena i truda. Ako uzmete u obzir, da savjesne recenzije uzimaju isto tako puno vremena, jer valja djelo pažljivo proučiti, a da je iz kanonsko-pravnog područja svake godine po nekoliko takovih recenzija u B. S., svatko lako uvida, da je pokojnik veliki dio svoga vremena provodio kraj knjige i s perom u ruci. Pogotovo je to jasno, kad amo pribrojite ogromni broj članaka praktične prirode, koje je objelodanjivao redovno u »Katoličkom Listu« (Vidi br. 40 (1934.). Isto je tako za vrijeme svoje profesure u Đakovu kao profesor iste struke mnogo saradivao u »Glasnik u biskupija bosanske i srijemske«. Osvrt na taj rad donosi Glasnik u broju 19. 1934. gdje je pokojniku posvećen topli spomen i oprostaj iz pera prof. dr. F. Hermana i velikog prepozita đakovačkog Stolnog kapetola Msgr. Dr. Andrije Spiletka.

Uredništvo »Bogoslovke Smotre« vrši ovijem žalosnu dužnost, da svojim čitateljima prikaže sliku svoga nadasve vrijednog saradnika i da mu na ovom mjestu izrekne svoju zahvalu. On je sebi u našem časopisu podigao trajan spomenik, koji će svijetliti pokoljenjima na našem skromnom naučnom polju. Nek mu je mir i pokoj duši u slavi nebeskoj!

Prof. A. Živković.

Tres casus conscientiae a J. G. Strossmayer propositi ac soluti.

Dr. A. Spiletak.

CASUS II.

Ad cappellanum Josephum die quadam feriali nullo populi confluxu locum habente, hora octava pro celebrando Missae sacrificio iturum venit parochus Antonius eum requirens, ut sponsos Caium et Rosaliam bis iam diebus festis promulgatos legitime, nunc sub sacro tertia vice promulget, quo dein urgente ita necessitate eadem adhuc die ad copulandos praedictos sponsos procedere possit: caeteroquin extra omne dubium esse, intra memoratos sponsos nulla matrimonii impedimenta subversari.

Cum cappellanus responderet parochus, id neutiquam fieri posse. aperit candide parochus cappellano, se hoc saltem respectu vix aliquando hucusque ad Revmum Ordinariatium suum fine impetrandae a bannis ecclesiasticis in occurrentibus casibus dispensationis recurrere solitum fuisse: parochum solum optimum esse hac in re arbitrum ac dispensatorem; se iam saepius diebus feriatis promulgationes fecisse, sed eas iam omnes tres, iam duas, iam unam pro ratione exigentis necessitatis omnino neglexisse. Quaeritur:

1. De disciplinae huius circa promulgationes sponсорum origine et scopo.

2. Quando et ubi possint et debeant iuxta Ecclesiae mentem promulgationes fieri et quis in iis legitime dispensare possit?

3. Gravisne coram Deo peccati se reum faciat parochus statutum per sacros canones ordinem temere violando, et quas in specie in singulis praevaricationum supra attactarum casibus poenas incurrat?

Respondео: ad 1.um Innumeris iisque gravissimis malis occasionem in Ecclesia olim dederunt furtiva et clandestina matrimonia, neque erat ullus quantumvis obscurus in orbe terrarum angulus, quem labes haec non invaserit, ut adeo opiner, si nulla alia Concilii Tridentini convocandi causa fuisset, propter unam hanc id omnino fuisse faciendum. Communi enim malo communi providendum est consilio. Aeterna memoria et gratitudine digna sunt proinde ea, quae Concilium Tridentinum hoc respectu sanxit. Sunt autem haec: Sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis clandestina matrimonia semper detestata est atque prohibuit. Verum cum S. Synodus advertit prohibitiones illas propter hominum inoboedientiam iam non prodesse, et gravia peccata perpendit, quae ex iisdem clandestinis coniugiis ortum habent, praesertim vero eorum, qui in statu damnationis permanent, dum priore uxore, cum qua clam contraxerunt, relicta, cum alia palam contrahunt et cum ea in perpetuo adulterio vivunt; cui malo ab Ecclesia, quae de occultis non iudicat, succurri non possit nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur, idcirco S. Lateranensis Concilii sub Innocentio III. celebrati vestigiis inhaerendo praecipit, ut in posterum antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium parochis tribus continuis festivis diebus inter Missarum sollemnia publica denuntietur, inter quos sit matrimonium contrahendum, quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie Ecclesiae procedatur... Quodsi aliquando probabilis est suspicio, matrimonium malitiose impediri posse, si tot praecesserint denuntiationes, tunc vel una tantum denuntiatio fiat, vel saltem parochis et duobus tribus testibus praesentibus matrimonium celebretur. Deinde ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiant, ut si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegatur, nisi Ordinarius ipsa expedire iudicaverit, ut praedictae denuntiationes remittantur, quod illius prudentiae et iudicio S. Synodus relinquit. (Sess. 24. Decr. de Matrim. cap. 1).

Immemorabilem et pene gravissimorum delictorum et scelestorum fons prudentissima ac prope divina hac Conc. Trid. sanctione penitus obturatus et christianae reipublicae gubernationi sapientissime consultum est. Concilii Lateranensis IVⁱ a. 1215 celebrati Decretum, ad quod Conc. Trid. provocat post matrimonia clandestina prohibita haec habet: »Quare specialem quorundam locorum consuetudinem ad alia generaliter prorogando statuimus, ut cum matrimonia fuerint contrahenda in Ecclesiis per presbyteros publice proponantur, competenti termino praefinito, ut infra illum qui voluerit

et valuerit legitimum impedimentum opponat. Et ipsi presbyteri nihilominus investigent, utrum aliquod impedimentum obsistat. Cum autem probabilis apparuerit coniectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatur expresse, donec qui fieri debeat super eo manifestis constiterit documentis.«

De caetero iam Tertulianus, de quo constat quod contra occultas coniectiones paulo vehementius zelaverit, moris huiusmodi meminit.

Quis potest in denuntiationibus dispensare? Alioquin tum ex supra allatis Conc. Trid. verbis, tum ex eo quod nonnisi ille dispensationes elargiri possit, qui iurisdictionis ordinariae in dioecesi exercendae potestate gaudet, sequitur solum Episcopum aut Vicarium generalem iurisdictionem nomine Episcopi exercentem id iure facere posse, neque requiritur ullus canonistarum, quantumlibet alias novaturiendi studio obreptus, qui aliud hac in materia doceret. Parochus igitur nec in denuntiationibus dispensare, nec eas ad duas aut unam proprio arbitrato reducere audeat. Atque hinc in Instructionali Bambergensi pag. 347 sequentia legere est verba: »Parochus sub culpa mortali incumbit, sponsalia sive matrimonia tribus diebus Dominicis aut festivis continuis denuntiare, ita quidem ut penes parochum non sit eiusmodi denuntiationes remittere aut etiam restringere«.

Res haec adeo clara est, ut dicere non verear illum, qui contrarium asserere aut in praxi exercitare praesumeret, vertigine correptum et caecitate adeo percussum esse, ut media die nil videat.

Anne praeceptum denuntiationum sub gravi obliget, et quae poena manet parochum denuntiationes citra dispensationis veniam negligentem?

Praeceptum denuntiationum sub gravi obligare iam ex supra dictis extra dubii aleam est. Ex poenis idem etiam apparet in praevaricatores praecepti huius per Ecclesiam statutis. Poenae hae sunt sequentes: 1.º Si matrimonium neglectis denuntiationibus cum impedimento dirimente etiamsi ignoranter ineatur, proles tali matrimonio natas pro illegitimis habendas esse iubet Ecclesia. Ita habet Conc. Later. 4: »Si quis vero huiusmodi clandestina vel interdicta coniugia inire praesumpserit, in gradu prohibito, etiam ignoranter, soboles de tali coniunctione concepta prorsus illegitima censeatur, de parentum ignorantia nullum habitura subsidium, cum illi taliter (sine proclamationibus) contrahendo, non expertes scientiae vel saltem affectatores ignorantiae videantur.

2.um est: Parochus proclamationes negligens triennali suspensione plectendus, et pro ratione circumstantiarum gravioribus etiam poenis per Ordinarium mulctandus praecipitur. Infelix eiusmodi animarum pastor etiam sic illegitime copulatos poenae proportionatae per Episcopum irrogandae involvit. »Sane parochialis sacerdos, qui tales coniunctiones prohibere contempserit, aut quilibet etiam regularis; qui eis praesumpserit interesse, per

triennium ab officio suspendatur, puniendus si culpae gravitas postulaverit. Sed et iis, qui taliter copulari praesumpserint, etiam in gradu concesso, condigna poenitentia iniungatur.» (Conc. Later. I. c.) Hae Concilli constitutiones etiam in Corpore Iuris Canonici reperiuntur. (C. 3. X. De clandestinis desponsationibus).

3um est: Taliter cum impedimento dirimente etsi ignoranter copulatis omnis prorsus spes dispensationis gratiam obtinendi adimitur. Quodsi quis ignoranter id fecerit (intra prohibitos gradus matrimonium contraxerit), siquidem sollemnitates in matrimonio contrahendo requisitas neglexerit, eisdem poenis subiciatur (id est spe dispensationis consequendae careat); non enim dignus est qui Ecclesiae benignitatem facile experiatur, cuius salubria praecepta contempserit. (Conc. Trid. Sess. 24. cap. 5. de reformatione).

Legi meretur super hac re classicum opus Francisci Stapf sub titulo: Vollständiger Pastoral-Unterricht über die Ehe, ed. 6. pag. 53—61, opus quod impensius condioecesanis meis fratribus commendo.

Cum autem eiusmodi legum Ecclesiae vilipensiones ex eo provenire videantur, quod ipsam Ecclesiam non magni aestiment quidam, ideo ministrorum Christi ultimus ego, fratres meos in Christo per viscera misericordiae Dei nostri etiam atque etiam rogo, ut inter praecipua divinae erga se misericordiae munera referant id, quod sanctissimae illius hereditatis, quam sibi pretioso Unigeniti sui sanguine acquisierat Deus, membra sint, quod castissimae Iesu Christi sponsae filii, quin quod sanctuarii columnae et ardentes in domo Dei lampades sint.

O quanta sunt Ecclesiae in nos merita! Illa nos natos per lavacrum regenerationis in filios suscepit, illa nos parvulos sanae doctrinae lacte nutrit; illa nos grandiores esca fortiori corroboravit, illa nos viros in ministros suos adscivit; illa nos instante hora mortis sacramentis refectos et pane fortium roboratos ad grande aeternitatis iter praeparabit; illa nos mortuos per sepulturam in terra benedicta ad diem iudicii servabit; illa denique dum ex pulvere exciti coram tribunali iustitiae divinae adstabimus districtum iudicem in misericordem nobis patrem convertet. Nonne conveniens est, ut pro tot ac tantis beneficiis grati erga matrem nostram simus, et dignos nos tantis bonis reddamus?

Obediamus igitur S. Matri Ecclesiae et a statuto per eam sapientissimo ordine nusquam vel tantum unguem recedamus. Exclamemus semper cum summis illis Ecclesiae Gallicae luminibus Bossueto et Fénelonio: »O, si oblitus fuero tui, Ecclesia Romano — Catholica, oblivioni detur dextera nostra! Adhaereat lingua nostra faucibus nostris, si non meminerimus tui, sancta Mater nostra! Amen.